

Zasady współpracy z rodzicami

Szkoła jest szczególnym miejscem działalności człowieka. O wyjątkowości i specyfice tego miejsca decyduje fakt spotykania się, komunikowania, współdziałania i pracy różnych osób. Jest także miejscem spotkań nauczycieli z rodzicami uczniów, także często spotkań środowiskowych z okazji inauguracji roku szkolnego, rocznic czy uroczystości lokalnych.

Rodzice uczniów to jeden z głównych partnerów szkoły. Współpraca z rodzicami jest konieczna i im bardziej zdajemy sobie z tego sprawę tym lepiej dla uczniów, szkoły i tego, co jest celem jej działania. Wspólne działanie rzadko bywa łatwe, dużo zależy od partnera – ale i tak trzeba budować dobre relacje i konstruktywnie rozwiązywać pojawiające się spory. Łatwiej jest zebrać rodziców na zebraniu i poinformować o ustaleniach poczynionych przez szkołę. Trudniej jest zaprosić ich na spotkanie, na którym wspólnie trzeba zdecydować o priorytetach, rozdzielić zadania, ustalić zakres odpowiedzialności czy podjąć decyzje.

Z dokumentów powstających w szkołach wynika, że współpraca ta rozwija się wspaniale. Ale często niestety tylko na papierze. Szkoła musi zaprosić rodziców do prawdziwej autentycznej współpracy. Część rodziców może się też stać sponsorami szkoły, co nie jest obojętne w obecnej sytuacji finansowej. Partnerski charakter relacji osiąga się dzięki wspólnemu działaniu. Nauczyciele i rodzice potrzebują się nawzajem. Partnerstwo pojawia się tam, gdzie współpraca oparta jest na zaufaniu, szacunku, motywacji i udanej komunikacji. O pracy szkoły nad relacjami z rodzicami świadczy fakt zorganizowania w szkole pomieszczenia, w którym w atmosferze ciszy, daleko od widzów rodzic może przyjąć uwagi nauczyciela i poprosić o wsparcie.

W celu wskazania efektów stałych i prawidłowo realizowanych kontaktów nauczycieli z rodzicami, warto poddać ocenie korzyści wynikające dla wszystkich trzech podmiotów tej relacji.

Dla ucznia:

- świadomość obustronnego zainteresowania dzieckiem, jego nauką, rozwojem, wychowaniem, problemami
- poczucie dopilnowania i kontroli
- możliwość bieżącego rozwiązywania trudności
- gotowość i łatwość dzielenia się swymi problemami
- przekonanie o mądrości dorosłych
- przekonanie o trosce i odpowiedzialności dorosłych za jego los

Dla rodzica:

- poznanie własnego dziecka w sytuacjach szkolnych
- poznanie szkoły jako instytucji kształcącej jego dziecko
- poznanie nauczycieli jako osób bezpośrednio wpływających na rozwój dziecka
- pokonanie lęków, uprzedzeń
- odrzucenie stereotypowych i negatywnych nastawień i przekonań
- poznanie zespołu klasowego
- bezpośrednie uczestnictwo w funkcjonowaniu klasy i szkoły
- możliwość wpływania na pracę szkoły, klasy, nauczyciela
- możliwość odpowiedzialnego wychowywania i kształcenia własnego dziecka

Dla nauczyciela:

- poznanie rodziców ucznia, domu, zwyczajów, kultury
- pełniejsze poznanie ucznia
- zwiększenie przestrzeni oddziaływań wychowawczych
- przekazanie niektórych zadań wychowawczych rodzicom
- integracja zespołu klasowego
- łatwość egzekwowania przyjętych reguł
- łatwość organizowania i realizowania zadań dydaktycznych i wychowawczych
- akceptacja, zrozumienie, aktywność uczniów i rodziców

Tymczasem z przeprowadzonych badań wynika, że obie strony zgłaszają pod swoim adresem wiele pretensji.

Niechęć rodziców wobec szkoły i nauczycieli wynika często z:

- odmiennego stylu wychowawczego, aniżeli ten lansowany przez szkołę
- niekoniecznie pozytywnych wspomnień własnych z pobytu w szkole
- sposobu przeprowadzania wywiadówek i form przekazywania informacji

- nieliczenia się szkoły z możliwościami rodziców w nadrabianiu zaległości i odrabianiu zadań domowych z języków obcych czy matematyki
- powielanie stereotypu „jakościowo złej szkoły, a w niej nauczyciela nieudacznika i źle opłacanego frustrata”

Większość rodziców oczekuje od szkoły:

- wyposażenia w niezbędną wiedzę ze wszystkich przedmiotów
- bieżącej informacji o postępach i problemach dziecka
- dyskretnych wskazówek w zakresie sposobów postępowania rodzica wobec problemów dziecka
- fachowych prelekcji w zakresie wychowania i pokonywania trudności
- wsparcia w pokonaniu kłopotów dziecka, a nie obarczania odpowiedzialnością za nie
- otwartości nauczycieli na sugestie i i prośby rodziców
- poszanowania prywatności

Również nauczyciele krytycznie oceniają jakość współpracy rodziców ze szkołą, zarzucając im:

- bierność podczas zebrań
- niechęć podejmowania jakichkolwiek działań
- krytykę szkoły, podważanie autorytetu nauczycieli, okłamywanie ich w zakresie niektórych form zachowań własnych dzieci
- brak zainteresowania nauką w sytuacji, gdy dziecko osiąga pozytywne wyniki

Praca z rodzicami z pewnością nie należy do najłatwiejszych, niektórzy nauczyciele twierdzą wręcz, że prędzej dogadają się z uczniami aniżeli z rodzicami. Wszystko zależy oczywiście od środowiska, w którym funkcjonuje szkoła oraz przyjętych przez nią zasad współpracy. Rodzice są już przyzwyczajeni i nauczeni przez szkołę, że mają przyjść na wywiadówkę, wysłuchać i wziąć kartkę z ocenami. Wywiadówka to zмога rodziców, uczniów i nauczycieli. Tymczasem udana wywiadówka to ważny krok w stronę dobrej komunikacji z rodzicami. Pozostawiają one jednak wiele do życzenia zarówno od strony organizacyjnej jak i merytorycznej:

- pozostawanie w odzieży zewnętrznej nie sprzyja atmosferze spotkania
- jeszcze gorzej, gdy nauczyciel przeprowadza wywiadówkę systemem rozmowy indywidualnej, a rodzice stoją pod ścianami na korytarzach szkolnych
- są szkoły, gdzie ogranicza się czas organizowania spotkań do pół godziny, gdyż czekają rodzice klas następnych
- sposób przeprowadzania wywiadówki ogranicza się często do:
 - podkreślenia cech negatywnych zespołu klasowego
 - informacji ogólnych
 - rozdania kartek

Przy tak prowadzonych spotkaniach rodzice coraz mniej chętnie w nich uczestniczą, niektórzy uważają je nawet za stratę czasu.

W przeprowadzonych badaniach rodzice kierowali pod adresem nauczycieli prowadzących wywiadówki następujące uwagi:

- spotkanie nieprzygotowane, nauczyciel w trakcie rozmowy poszukuje danych w dzienniku
- nieestetyczny wygląd nauczyciela
- spóźnianie się
- brak fachowych rad w zakresie postępów w nauce i zachowaniu
- brak delikatności w przekazywaniu informacji o trudnościach i niepowodzeniach szkolnych
- brak prelekcji lub niski ich poziom, dotyczących tematyki związanej z rozwojem dziecka i zagrożeniami

Co zatem zrobić?

Spotkania z rodzicami, bez względu na przyjęte w danej szkole formy, wymagają od nauczycieli wiele taktu, wyczucia i cierpliwości. Nie są oni upoważnieni do krytykowania rodziców za podejście ich dziecka do nauki oraz podważania hierarchii wartości. To nauczyciele są gospodarzami w szkole i do nich należy inicjatywa nawiązywania kontaktów z rodzicami i zachęcanie ich do wyrażania opinii na temat jakości pracy szkoły, stworzenie partnerskiej atmosfery. Opinie rodziców, uzyskane w oparciu o przeprowadzone przynajmniej raz w roku ankiety, winne stać się przedmiotem głębokiej analizy dokonanej przez dyrekcję i radę pedagogiczną. Przeprowadzone anonimowo mogą być kopalnią informacji o pracy i kulturze bycia wszystkich pracowników szkoły, o zagrożeniach patologią lub zjawiskach już występujących. Rzecz w tym, aby nie przyjąć ich z obrazą, lecz z całą powagą i wspólnie z rodzicami szukać sposobów poprawy sytuacji.

Dlatego też nauczyciele:

- muszą sobie uzmysłowić, że do spotkania z rodzicami należy być dobrze przygotowanym, tak jak do każdej lekcji
- swoim wyglądem winni wyrażać szacunek dla zebranych

- w żadnym wypadku nie mogą pozwolić sobie na nietakt wobec rodzica, nawet tego „trudnego”
- swoją osobowością i sposobem przeprowadzenia wywiadówki winni zachęcić rodziców do masowego uczestnictwa w spotkaniach
- można sięgnąć po warsztatowe formy szkoleniowe dla rodziców
- muszą mieć świadomość, że w sytuacji niżu demograficznego „walka” o ucznia będzie wyzwałać wśród rodziców krytycyzm wobec form pracy szkoły

Podczas spotkań z rodzicami należy przestrzegać następujących zasad:

- na forum zebrania o sukcesach ucznia mówimy imiennie, o negatywach ogólnie i problemowo
- najtrudniejsze sprawy dotyczące ucznia należy omawiać szczerze, ale w indywidualnej rozmowie z rodzicami
- największą uwagę przywiązywać do spraw opiekuńczych, wychowawczych i dydaktycznych, a nie organizacyjnych i finansowych
- najważniejszym składnikiem informacji o wynikach w nauce mają być poczynione postępy oraz wskazanie treści niezbędnych do uzupełnienia
- z rodzicami rozmawiać jak z partnerem, z troską i życzliwością
- udzielić konkretnych rad co do przewyżniania określonych trudności

Zabrania się w trakcie zbiorowych spotkań z rodzicami:

- dokonywania tylko negatywnych ocen zespołu uczniowskiego
- publicznego czytania ocen
- używania nazwisk przy przykładach negatywnych
- podawania nawet drobnych przykładów ucznia słabego
- podważania hierarchii wartości wyznawanych przez rodziców

Aktywizowanie i motywowanie rodziców do współpracy ze szkołą może być realizowane poprzez:

- wspólne rozwiązywanie problemów klasowych
- pomoc „trójki klasowej” w kontaktach z „trudnymi” rodzicami oraz uczniami sprawiającymi kłopoty wychowawcze
- udział rodziców w takich formach pracy szkoły jak np. wycieczki, lekcje otwarte, „połowinki”, studniówki, święto szkoły, przegląd twórczości uczniowskiej
- obowiązkowe wysyłanie do rodziców listów gratulacyjnych
- pozyskiwanie sponsorów spośród rodziców

Nauczyciele poszczególnych przedmiotów, zobowiązani są do uczestnictwa w zaproponowanej przez wychowawcę formie spotkania z rodzicami.

Podstawowe zadania pedagoga szkolnego w zakresie kontaktów z rodzicami to:

- zapewnienie przeprowadzenia z udziałem przedstawicieli instytucji zajmujących się wychowaniem lub wspomagających szkołę 4 pedagogizacji rodziców klas pierwszych
- opracowanie form wsparcia rodziców uczniów mających kłopoty z nauką oraz wywodzących się ze środowisk patologicznych
- wspomaganie wychowawców w przeprowadzaniu wywiadu środowiskowego

Dyrekcja szkoły powinna efektywnie pracować z radą rodziców wg własnego planu, pomagać wychowawcom w kontaktach z „trudnymi” rodzicami i w rozwiązywaniu trudnych problemów, brać udział w pedagogizacji rodziców oraz w spotkaniach klasowych.

Współpraca z rodzicami to jeden ze sposobów promowania szkoły, tym skuteczniejszy im z większym szacunkiem i w sposób partnerski traktujemy rodziców. Wizytówką szkoły są niewątpliwie dobrze przeprowadzone wywiadówki, w trakcie których wygląd nauczyciela, osobowość, jakość przekazywanych informacji, chęć niesienia pomocy, zrozumienie i troska w przypadku uczniów mających trudności to argumenty na rzecz przysyłania do tej szkoły kolejnych pociech lub polecenie jej znajomym

Opracowała - Halina Klimek

Wykorzystana literatura:

G. Koźmiński – Współpraca z rodzicami, Złotów 2001

M. Talik Zasady współpracy z rodzicami Dyrektor szkoły – nr 1/2005